

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep
0032 Oslo

FHL
Postboks 5471 Majorstuen, 0305 Oslo
Telefon 23 08 87 30 – Telefaks 23 08 87 31
www.fhl.no – firmapost@fhl.no
Org.nr.: 974 461 021

Vår ref.:
200704

Deres ref.:
200801258- /MAB

Dato:
9. mars 2009

Hørings svar til forslag til endringer i akvakulturloven.

Fiskeri- og havbruksnæringsens landsforening (FHL) viser til forslag til endringer i akvakulturloven sendt på høring av Fiskeri- og kystdepartementet (FKD) den 23. januar 2009.

FHLs viktigste innvendinger mot de foreslåtte endringene til akvakulturlov er:

- Utvidelse av akvakulturloven til å omfatte håndtering av fiskesykdommer til tross for at Stortinget og regjeringen ved gjentagne anledninger har presisert at det er matloven som utelukkende skal være hjemmelsgrunnlag for dette
- Opprettelse av nye særavgifter og fondsordninger for dekning av myndighetspålagte kostnader
- Mangel på presiseringer og utredninger av konsekvenser av de foreslåtte endringene

1. Til forslag om ny § 6, 3. ledd

FKD foreslår å føye et nytt 3. ledd til § 6 som følger

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hel eller delvis stans i tildeling for bestemte arter i bestemte tidsperioder eller geografiske områder, herunder om at søknader skal behandles i tildelingsrunder på bestemte tidspunkt.

FHL mener at forslaget er veldig kort og summarisk begrunnet i høringsforslaget og mener derfor det er grunn til å stille spørsmål ved om forslaget er tilstrekkelig utredet.

Med hensyn til endrede saksbehandlingsprosedyrer påpeker FKD at det er særlig aktuelt å bruke forslaget om ny hjemmel til å avgrense behandlingen av nye torskeoppdrettstillatelser.

Torskeoppdrett har vært vurdert som den arten som har størst kommersielt potensial etter laksen. Både myndighetene og næringsaktører har derfor investert store beløp for å utvikle torskeoppdrett som en voksende kommersiell matprodusent. Finanskrisen har skapt en helt ny situasjon og derfor er grad av forutsigbarhet en utløsende faktor med tanke på viljen til å satse på ny virksomhet. Det er derfor avgjørende at myndighetene

gjennom regelverket bidrar til stor grad av forutsigbarhet.

Forslaget innebærer at torskeoppdrettssøknader i større grad nærmer seg forvaltningspraksis for behandling av konsesjoner for laks og ørret. Det er mulig at en slik tilnærming mellom lakse- og torskekonsesjoner er gunstig også med tanke på større grad av harmonisering av regelverket mellom artene. En slik endring bør imidlertid være grunnlag for en helhetlig vurdering slik at regelverket vurderes i sammenheng og for å få frem konsekvensene for torskenæringen. Den foreslåtte lovendringen vil stykkevis og delt gi en tilnærming mellom artene. FHL ber derfor FKD om at det i forkant av en eventuell lovendring gjennomføres en overordnet diskusjon om rammebetingelsene for torskeoppdrett hvor bl.a. harmonisering av regelverket mellom laks og torsk inngår.

Det fremgår heller ikke av merknadene eller den foreslåtte § 6, 3. ledd. Hvilke kriterier som kommer til anvendelse for avgrensning av "bestemte (...) geografiske områder". FHL ber om at dette avklares nærmere før en eventuelt inkluderer dette i en lovendring. Dersom myndighetene ønsker å innføre adgangsbegrensning ved tildeling av torskekonsesjoner, anbefales at en benytter samme tildelingsmodell som for laks og ørret; med antallsbestemte konsesjoner.

FHL ønsker å gjenta tidligere innspill til FKD om at tilbaketrekking av torskeoppdrettslokaliteter må vurderes i lys av om selskapene er operative eller ikke. Den økonomiske krisen vil kunne gi noe redusert produktjonsvekst og dette er forhold som bør inkluderes i fiskerimyndighetenes behandling av tilbaketrekking av godkjente lokaliteter som inngår i en driftssyklus. Lokalitetene er trolig ikke passive som sådan, men vil ha en forsinket aktivitet.

2. Til forslag om ny § 16, 3. ledd

Høringsforslaget fra FKD

FKD foreslår å føye et nytt 3. ledd til § 16 som følger:

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om pålegg om flytting av akvakulturanlegg innenfor et nærmere definert geografisk område dersom overordnede samfunns- og næringsmessige hensyn, herunder hensynet til fiskehelse og miljø tilsier dette. Departementet kan også i forskrift gi nærmere bestemmelser om prosedyrer for initiering og gjennomføring av prosesser med sikte på flytting, herunder prinsipper for dekning av kostnader.

Akvakulturloven og forvaltningen av fiskehelse gitt i matloven

Det er matloven som er hovedlov når det gjelder offentlig regulering i forbindelse med fiskehelse både når det gjelder villfisk og fisk i oppdrett. Det er Mattilsynet som har den formelle og saklige kompetanse når det gjelder alle tiltak knyttet til risikohåndtering relatert til fiskehelse, herunder PD-bekjempelse som det er referert til i høringsbrevet. Som tiltak for å håndtere risiko i forbindelse med fiskesykdommer, er det relevant å vurdere plassering av oppdrettsanlegg i forhold til hverandre og i forhold til annen virksomhet som kan ha betydning for spredning av og/eller kontroll med sykdommer.

Formålsparagrafen lyder som følger: *Loven skal fremme akvakulturnæringens lønnsomhet og konkurransekraft innenfor rammene av en bærekraftig utvikling, og bidra til verdiskaping på kysten.*

Fra merknadene i Ot.prp. nr 61 (2004-2005) til formålsparagrafen heter det (våre understrekninger):

Et hovedformål med loven er å fremme næringens lønnsomhet og konkurransekraft. Loven skal legge til rette for at akvakulturnæringen skal kunne skape verdier og selv ha ressurser til videre utvikling.

Begrepet konkurransekraft viser bl.a. til at loven tar sikte på å bidra til bedre rammebetingelser for næringen i et internasjonalt perspektiv.

Ved forvaltningen av lovens bestemmelser er næringens internasjonale konkurransekraft et tungtveiende hensyn.

Miljøhensynet i loven er vidt og dekker både forurensing og økologiske effekter. Grunnlaget for næringens langsiktige lønnsomhet og verdiskaping er en forsvarlig og samfunnsnyttig forvaltning av de marine økosystemene. Det er en klar forutsetning for all akvakultur at driften ivaretar det omkringliggende miljø på en forsvarlig måte, og søker å avdemppe eventuelle negative skadevirkninger.

Forsvarlig drift i forhold til folkehelse, fiskehelse og fiskevelferd, herunder fiskehelse hos villlevende arter er også viktige samfunnshensyn som skal ivaretas kontinuerlig gjennom forvaltning og drift av akvakulturproduksjon. En forsvarlig håndtering av disse hensynene hos virksomheten er dessuten en nødvendig betingelse for en lønnsom produksjon. I utgangspunktet skal disse hensynene aktivt ivaretas gjennom matloven. Selv om akvakulturloven ikke skal spille en aktiv rolle i ivaretagelsen av disse hensynene, er det viktig at akvakulturloven utøves i lojalitet med matlovens hensyn. Dette innebærer at man i forvaltningen etter akvakulturloven må ta hensyn til folke- og fiskehelse og fiskevelferd slik at myndighetsutøvelsen etter akvakulturloven ikke motvirker disse hensynene.

Vårt poeng er her at hensynet til verdiskaping er hovedformålet, men at det forutsettes at produksjonen er miljømessig bærekraftig. Det er dessuten påpekt at miljøhensynet dekker "forurensing og økologiske effekter", men at folkehelse, fiskehelse og fiskevelferd, herunder fiskehelse hos villlevende arter er andre samfunnshensyn. De siste hensynene skal aktivt ivaretas gjennom matloven, og forvaltning av akvakulturloven omfatter **ikke** disse hensynene på andre måter enn at forvaltning av akvakulturloven "ikke motvirker disse hensynene".

Forholdet akvakulturlov / matlov og Fiskeridirektoratet / Mattilsynet

I tillegg til å presisere den klare avgrensning mellom akvakulturlovens og matlovens tematiske virkeområder, er det en helt klar arbeidsdeling mellom Fiskeridirektoratet og Mattilsynet. Fiskeridirektoratet er delegert forvaltningsansvar for akvakulturloven mens Mattilsynet er delegert ansvar for matloven og dyrevernloven. Ansvarsdelingen er dessuten helt klart understreket i Ot.prp. nr 61 om akvakulturloven bl.a. i følgende presiseringer:

"I forslaget til ny akvakulturlov foreslås det at kompetansen til å vurdere spørsmål knyttet til fiske- og folkehelsehensyn i sin helhet ligger hos Mattilsynet. I tillegg er det Mattilsynet som forvalter myndighet etter dyrevernloven (som behandles under). I forhold til å også ivareta dyrevelferdshensynet ved akvakultur, foreslås det at dette integreres som en vurdering sammen med Mattilsynets godkjenning ut fra fiske- og folkehelse. Dette innebærer at Mattilsynet vil fatte ett vedtak som inneholder en vurdering av alle de nevnte hensyn. I forhold til dagens ordning som legger kompetansen på fiske- og folkehelse både til fiskerimyndighetene og mattilsynet, og som dessuten sonderer mellom vedtak og uttalelse, vil dette innebære en forenkling for næring og forvaltning. Endringen innebærer således at fiskeriforvaltningen ikke lenger aktivt håndhever de ovennevnte hensyn. Denne kompetansen tilligger Mattilsynet alene."

I det som er nevnt her og i avsnittet om akvakulturloven, har således ikke Fiskeridirektoratet formell eller faglig kompetanse til verken å overprøve, tolke eller fatte vedtak om temaer som er regulert gjennom matloven eller dyrevernloven. Det er det utelukkende Mattilsynet som har. Det foreliggende forslaget fra FKD innebærer en reversering av prosessen som ble gjort ved etableringen av Mattilsynet og ved de presiseringer som ble gjort når Stortinget vedtok matloven og akvakulturloven.

Den hjemmel som FKD foreslår i sitt endringsforslag og det hensynet som FKD begrunner sitt forslag med, er fullt ut dekket gjennom matloven. Dette er presisert i merknadene gitt til matlovens bestemmelser og som er sitert nedenfor.

- **Merknad til §1 Formål**

“Miljøhensynet er særlig relevant for reguleringen av primærproduksjonsleddet, men vil også omfatte den øvrige del av produksjonskjeden. Dette innebærer en utvidelse i forhold til dagens lovgivning.”

- **Merknad til §7 Etablering, plassering, utforming og drift av virksomhet**

“I andre ledd gis det mulighet for å gi nærmere forskrifter om etablering, plassering, utforming og drift av virksomhetens aktiviteter. Forskriftene som gis, kan omfatte en rekke forhold ved virksomheten. Selv om de fleste forhold vil kunne falle innenfor det å drive hygienisk forsvarlig, så vil også andre forhold kunne omfattes av annet ledd. Eksempelvis stilles det krav til at lager for såvarer skal være utformet slik at såvarene beholder sin spireevne, det vil si krav til bygning for å opprettholde en bestemt produktkvalitet. Plassering av virksomhetens aktiviteter kan være viktig for begrenning av smitterisiko i forhold til frittlevende bestander av akvatiske dyr og andre havbruksanlegg.”

(Vår understrekning.)

- **Fra § 19 og merknad til § 19 Dyrehelse**

“Enhver skal utvise nødvendig aktsomhet, slik at det ikke oppstår fare for utvikling eller spredning av smittsom dyresykdom.

Levende dyr skal ikke omsettes, tas inn i dyrehold, flyttes eller settes ut når det er grunn til mistanke om smittsom dyresykdom som kan gi vesentlige samfunnsmessige konsekvenser.

Kongen kan gi nærmere forskrifter for å forebygge, overvåke og bekjempe dyresykdommer og smittestoffer, herunder om:

- a) klassifisering og gruppering av sykdommer og smittestoffer,*
- b) oppretting av soner med ulik helse- og sykdomsstatus samt epidemiologisk atskilte regioner,*
- c) godkjenning og bruk av vaksiner og annen medikamentell behandling til dyr,*
- d) flytting, transport, omsetning og bruk av levende og døde dyr, animalske biprodukter, gjenstander mv.,*
- e) kontroll av avlsdyr, uttak av kjønnsprodukter og reproduksjon av dyr, og*
- f) adgangsbegrensninger for personer som kan føre med seg smitte til bygninger som brukes til dyr, fôr eller utstyr til dyr, og om plikt til å la sin person og medbrakte gjenstander desinfiseres.”*

“Paragrafen tar opp i seg de særlige reguleringsbehovene i forhold til dyrehelse som ikke er dekket av lovens generelle bestemmelser. Paragrafen retter seg mot enhver.

Første ledd nedfeller en plikt til å vise nødvendig aktsomhet for å hindre at det oppstår fare for at smittsom dyresykdom eller smittestoffer som kan overføres fra dyr til mennesker utvikles innen eller spres til andre dyrehold eller til frittlevende bestander. Lignende bestemmelse er gitt i eksisterende fiskesykdomslov § 4. Aktsomhetskravet må relateres til det til enhver tid gjeldende ambisjons- og aktsomhetsnivå slik det gjenspeiler seg i regelverk og forvaltningspraksis innenfor lovens formål. Særskilt aktsomhet må utvises ved kjente risikofaktorer, som slakting og flytting av organisk materiale og smitteførende gjenstander, samt disposisjoner som medfører økt risiko for sykdomsutvikling eller smittespredning også i allerede smittede anlegg/dyrehold og bestander.

Andre ledd er en bearbeidet videreføring av fiskesykdomslovens § 22 og husdyrlovens § 2. Det fastsettes et forbud mot å omsette levende dyr, ta dyr inn i dyrehold, flytte eller sette dem ut, når det er mistanke om, grunn til mistanke om eller påvisning av at de er angrepet av smittsom dyresykdom som kan gi vesentlige samfunnsmessige konsekvenser, herunder konsekvenser for frittlevende bestander. Med mistanke om forstås også mistanke som oppstår på grunnlag av opplysninger om mulig smitemessig kontakt som kommer fram ved epidemiologisk kartlegging av sykdomstilfeller. Med grunn til mistanke om, vises det til et krav om aktsom god tro. Se for øvrig lovkommentaren til § 6 andre ledd.

Med flytting menes enhver fysisk forflytning av levende dyr med unntak av driftsmessige disposisjoner innenfor samme smittehygieniske enhet eller lokalitet.

Med smittsom dyresykdom som kan gi vesentlige samfunnsmessige konsekvenser forstås vanligvis de sykdommer som er klassifisert som A- eller B-sykdommer i henhold til forskrift gitt med hjemmel i tredje ledd bokstav a). I nærmere forskrifter gitt i medhold av lovens tredje ledd kan det gis ytterligere presisering av hvilke sykdommer som kan gi vesentlige samfunnsmessige konsekvenser.”
(Våre understrekninger).

- **Fra Ot.prp. nr. 15 (2008-2009) Om lov om dyrevelferd**

I tillegg til dette har Regjeringen nylig presisert i Ot.prp. nr. 15 (2008-2009) Om lov om dyrevelferd følgende om matloven.

I merknad til § 24 Tilsyn og stell heter det på side 110:

“Plikten til å begrense smittespredning gjelder både i eget dyrehold, til eller fra dyr i andre dyrehold og til eller fra dyr i viltlevende bestander. Matloven og forskrifter fastsatt i medhold av denne er hovedregelverk for tiltak mot smittsomme dyresykdommer. Hvilke tiltak dyreholder kan eller må iverksette, kan påvirkes eller begrenses av matlovgivningen.”
(vår understrekning)

FHL er sterkt i mot dette forslaget til endring av akvakulturloven, og vil understreke at Stortinget og regjeringen ved gjentagne anledninger har presisert at det er matloven som utelukkende skal være hjemmelsgrunnlag for håndtering av fiskesykdommer. En av grunnene til dette er selvfølgelig å sette klare grenser mellom de ulike lovers virkeområde, og når det gjelder akvakulturloven, klare grenser mellom Fiskeridirektoratets og Mattilsynets forvaltingsområder. FHL stiller til seg undrende til at FKD til tross for dette sunne prinsipp, foreslår en utvidelse av akvakulturloven til også å omfatte håndtering av fiskesykdommer, dvs å gi dobbel hjemmel for det som tydelige allerede er presisert i matloven.

Akvakulturloven gir i dag, ifølge høringsbrevet, ikke adgang til å pålegge flytting av akvakulturanlegg når overordnede hensyn tilsier dette, da særlig hensynet til fiskehelse og miljø innenfor et "gitt fjord- eller kystområde". Det er hjemmel til å endre eller trekke tilbake akvakulturtilatelse, se § 9, men denne er i følge høringsbrevet ikke tilstrekkelig rettet inn mot "overordna samfunns- og næringsomsyn". FKD anfører at staten ikke vil ha erstatningsansvar ved et slikt pålegg siden den næringsdrivende må ha risikoen for endrete rammevilkår, men går samtidig inn på alternativer for å fordele kostnadene ved flytting på flere enn de(n) som blir berørt av pålegget.

Fiskeoppdrett er kapitalkrevende virksomhet og langsiktighet er derfor helt nødvendig. I så måte er forutsigbare rammebetingelser grunnleggende. Oppdrettsanlegg kan ikke etableres uten at sjøområdene er planlagt for akvakultur. Den kommunale planleggingen er i dag ikke innrettet med tanke på å ha en beredskap for flytting av eksisterende bedrifter.

Hjemmel for pålegg om endring av akvakulturtilatelse

Etter vår oppfatning bryter forslaget med akvakulturlovens systematikk. Tildeling, endring og tilbaketrekking av akvakulturtilatelse er behandlet lovens kapittel II, se særlig §§ 6, 7 og 9. Et pålegg om flytting er i realiteten en endring av innholdet av en akvakulturtilatelse når det gjelder lokaliteten tillatelsen er gitt for, og bør reguleres i forbindelse med andre endringer i § 9.1 Akvakulturloven § 16 gjelder interesseavveining i forhold til arealbruk som skal skje ved tildeling, se § 6(b) og merknadene til § 16 i Ot. prp. nr. 61 (2004-05) som viser til "søkers behov" og til vurderingen "av om tillatelse skal gis" i omtalen av § 16 (a) til (c). Dersom akvakulturloven § 16 skal gis en tilføyelse som innebærer adgang til endring – i form av pålegg om flytting – vil denne bestemmelsen både ha regler som gjelder tildeling og senere endringer. En eventuell endring som FKD foreslår bør derfor tas inn i § 9, ikke bare for å opprettholde lovens systematikk, men også for å ivareta en mest mulig enhetlig rettslig behandling av pålegg om flytting i forhold til andre endringer.

Slik FKD beskriver forslaget i høringsbrevet, innebærer forslaget en utvidelse av endringsadgangen etter § 9. FKD foreslår at et pålegg om flytting skal kunne begrunnes i andre og bredere hensyn enn annen endring enn tilbaketrekking av tillatelse. Det fremgår direkte av ordlyden at § 9(a) allerede omfatter endring som følge av hensynet til miljø. Etter vår oppfatning omfatter endring av en tillatelse også pålegg om flytting. Det synes derfor ikke å være noe grunnlag eller behov for å endre loven for så vidt gjelder flytting som følge av hensynet til miljø, men det kan selvfølgelig klargjøres i § 9 at den gir adgang til pålegg om flytting, på samme måte som dette fremgår klart av § 14. Derimot synes hensynet til fiskehelse å falle utenfor begrepet "miljø" i § 9, i alle fall om merknadene om miljø i Ot. prp. nr. 61 (2004-05) legges til grunn for tolkningen av begrepet, se særlig merknadene til § 10 som alle gjelder påvirkningen på miljøet omkring akvakultur.

Når det gjelder andre "overordnede samfunns- og næringsmessige hensyn" fremgår det ikke klart av høringsbrevet hvilke hensyn FKD her ønsker å ivareta. I utgangspunktet vil denne typen hensyn allerede være ivaretatt ved kravene til tildeling, se § 6 (a)-(d) og det øvrige lovverk som det vises til i § 6 (b) jfr. § 15 og § 6(d), og gjennom kriteriene for endring/tilbaketrekking i § 9 (d). Dersom det er behov for en adgang til pålegg om flytting i andre hensyn enn hva som allerede følger av dette, så bør det skje gjennom endring av de relevante bestemmelsene med konkrete angivelse av de relevante hensyn eller lovverk. Med den foreslåtte lovteksten fremstår adgangen til å gi slikt pålegg som vag og uklar, særlig sett i sammenheng med de nevnte bestemmelsene som alle er meget konkrete. Det er på denne bakgrunn meget vanskelig å se at forslaget kan skape "føreseielege forhold for næringsaktørane" slik det hevdes i høringsbrevet.

¹ § 14 gir også hjemmel til flytting når særlige bevaringshensyn gjør seg gjeldende.

Det bør også fremheves at pålegg om flytting vil være et vedtak til ugunst for de(n) som blir berørt. I slike tilfelle skal forvaltningen foreta en avveining mellom de hensyn som tilsier et vedtak til ugunst og hensynet til de(n) som berøres. Kostnader og andre ulemper (f. eks. større avstand til anlegget) som følge av flytting vil her være relevante. Dersom kostnadene dekkes av staten, eller alternativt fordeles på de som oppnår "fordeler" ved endringen, vil dette ha betydning for en slik avveining.

Geografisk område

Etter ordlyden i lovforslaget vil det bli adgang til å pålegge flytting innenfor et "nærmere definert geografisk område. Dette kan forstås som noe annet enn et "gitt fjord- eller kystområde" med biologiske, økologiske eller epidemiologiske fellestrekk, slik det er omtalt i selve høringsbrevet.

Meningen synes å være at det er biologiske, økologiske eller epidemiologiske fellestrekk som er avgjørende for å "nærmere" definere et område. Det understrekes overfor FKD at man ser det som disse og lignende forhold som avgjørende for hva som vil falle innenfor et gitt område, ikke om de administrativt (f. eks. ved kommuneinndeling) eller på tilsvarende måte synes å "henge sammen". Dette kan ivaretas i merknadene til endringen, men kan også reflekteres i bestemmelsen. Med bakgrunn i det som tidligere er nevnt om forholdet til matloven, vil "epidemiologiske fellestrekk" (relevant i forbindelse med hensynet til fiskehelse) ikke være relevant i forbindelse med behandling etter akvakulturloven bortsett i fra indirekte relevans ved at forvaltningen av akvakulturloven "*ikke motvirker disse hensynene*" (dvs fiskehelse, fiskevelferd som reguleres i matloven).

3. Kostnadsdekning må utredes før hjemmel til flytting kan innføres

- ***Forslaget er ikke tilstrekkelig utredet***

Det er en grunnleggende mangel ved forslaget at forholdet til kostnadsdekning ikke synes å være utredet, og at departementet kun skisserer noen alternativer. Departementets forslag er at:

"(...) heimelen til flytting av oppdrettsanlegg blir innført, men at det blir arbeid videre med korleis kostnadene knytt til flytting kan dekkast."

Vi mener dette er feil rekkefølge. Før forslag om endring av loven kan sendes til Stortinget må saken være tilstrekkelig utredet slik at Stortinget kan ta stilling til de konsekvenser forslaget vil få. Sett i forhold til at forslaget er svært inngripende og reiser kompliserte rettslige spørsmål knyttet til kostnadsdekning, synes ikke saken å være tilstrekkelig utredet. FHL bør på denne bakgrunn be om at spørsmål om kostnadsdekning utredes ferdig før det kan bli aktuelt å innføre en slik hjemmel.

Det er rimelig at en pålagt flytting av hensyn til "overordnede samfunns- og næringsmessige hensyn", når flytting skyldes forhold utenfor partens kontroll, bør bæres av samfunnet (staten), og ikke den enkelte. Det framgår av høringsbrevet at departementet ut fra rimelighetsynsmåter, har gitt kompensasjon for dokumenterte flyttekostnader. Den kompensasjonsordning som ble valgt i forbindelse med innføring av nasjonale laksefjorder, kan være et utgangspunkt for å finne hensiktsmessige ordninger.

Alternativt foreslås det at flyttekostnadene blir dekket i fellesskap av oppdretterne i det aktuelle fjord- eller kystområdet på ad-hoc basis. Det kan ikke avvises at dette kan være en løsning dersom en slik flytting er initiert av, eller på frivillig basis avtalt mellom, de

berørte næringsaktører i et område. Havbruksnæringen har i gjentatte tilfeller vist at det er i næringens egen interesse å løse de utfordringer som oppstår gjennom godt samarbeid mellom næringsaktører i en region. Eksempler på dette den senere tiden er PD-prosjektet og etablering av "Nordmørsmodellen". FHL mener at forvaltningen heller bør bidra til gode løsninger gjennom å legge til rette for de initiativ næringsaktørene selv tar fremfor å fokusere på adgangen til å pålegge flytting og med kostnadsdekning basert på innkreving av særavgift for havbruksnæringen.

FHL ønsker å påpeke at det ikke bare er konkrete flyttekostnader som må tas i betraktning, når kostnader ved et eventuelt pålegg om flytting skal vurderes. Ulike lokaliteter krever ulikt utstyr avhengig av strøm og bølgeforhold på lokalitetene. En flytting kan dermed innebære behov for utskifting av hoveddelen av utstyret. Fortøyning må uansett tilpasses hver enkelt lokalitet. Bedriften kan få økte driftskostnader hvis ny lokalitet gir dårligere tilvekst. I tillegg vil driftskostnadene øke hvis flytting innebærer lengre transportavstander. I tillegg ligger ofte lokalisering av landanlegg og slakteri til grunn for valg av lokaliteter.

I et tilfelle av pålagt flytting, rettet mot en eller flere næringsaktører, blir inngrepet større og mer ekspropriasjonslignende. Slike flyttinger vil være styrt av forvaltningen. Det vises til at både pålegg om flytting, og tildeling av nye egnede lokaliteter vil være enkeltvedtak. De private parter har således liten rådighet over prosessen. Ved uenighet vil det være vanskelig å avgrense området for berørte som skal delta. Tilsvarende vil det være vanskelig å bli enige om fordelingen av kostnader. Dette skaper usikkerhet og uforutsigbarhet for næringsutøverne. Dette trekker i retning av at kostnadene bør bæres av staten.

Dersom kostnadene skal bæres av næringsaktørene, vil det antakelig være behov for å innføre en egen prosess for hvordan slike saker skal behandles. Bestemmelsene om refusjon for utgifter i Plan- og bygningsloven kap IX, kan være en parallell ordning som kan tjene til illustrasjon.

Når kostnadsdekning nå skal være gjenstand for videre arbeid, bør dette omfatte alle flyttinger på bakgrunn av "overordnede samfunns- og næringsmessige hensyn", også hensyn som er reflektert i akvakulturloven § 9, og som ikke skyldes forhold ved drift av tillatelsen.

I høringsbrevets punkt 3.2 tas det til orde for at oppretting av et kollektivt fond kan være et alternativ for å dekke flyttekostnader:

"Ein annan måte å gjere det på er at næringa opprettar eit kollektivt fond for dekning av flyttekostnader. Fondet kan innrettast som eitt nasjonalt fond eller fleire regionale/lokale fond. Ei liknande ordning blir no vurdert av næringa i samband med dekning av oppryddingskostnader for blåskjellanlegg (etter kvart kanskje alle havbruksanlegg). For å gjere det meir oversiktleg, kan det også vere mogleg for næringa å samordne fond for dekning av oppryddingskostnader, fond for dekning av flyttekostnader og eventuelt andre kollektive ordningar i eitt fond. "

FHL stiller seg sterkt tvilende til at det er mulig å etablere et fond basert på frivillig oppslutning. Om et slikt fond skal kunne la seg realisere, synes det nødvendig å organiseres som et tiltak pålagt av myndighetene finansiert gjennom en ny særavgift. Konsekvensen vil uansett være økte kostnader for oppdretterne og dernest svekket konkurransekraft. FHL går på det sterkeste i mot opprettelse av nye særavgifter og fondsordninger som FGD her har foreslått.

4. Oppsummering og konklusjon

På bakgrunn av behovet for klare grenser mellom akvakulturloven og matloven og behovet for klare grenser mellom Fiskeridirektoratets og Mattilsynets forvaltningsområder, er FHL sterkt i mot forslaget om å utvide akvakulturloven til også å omfatte tiltak for håndtering av fiske sykdommer slik flytting av anlegg er. Både Stortinget og regjeringen har presisert denne klare grensen mellom de to lovene. Den hjemmel som FKD foreslår lagt til akvakulturloven, er allerede inkludert og presisert i matloven.

Det er en grunnleggende mangel ved forslaget at forholdet til kostnadsdekning ikke synes å være utredet, og at departementet kun skisserer noen alternativer. Sett i forhold til at forslaget er svært inngripende og reiser kompliserte rettslige spørsmål knyttet til kostnadsdekning, synes saken ikke å være tilstrekkelig utredet.

Før forslag om endring av loven kan sendes til Stortinget må saken være tilstrekkelig utredet slik at Stortinget kan ta stiling til de konsekvenser forslaget vil få. FHL ber på denne bakgrunn om at spørsmål om kostnadsdekning utredes ferdig før det kan bli aktuelt å innføre en slik hjemmel.

Også i forhold til behovet for endringer, og i forhold til akvakulturlovens systematikk, er det behov for ytterligere utredning. FKD bør derfor utrede behovet for endringer i akvakulturloven på nytt for å gi en forutsigbar adgang til å gi pålegg om flytting innenfor lovens systematikk og under hensyn til den endringsadgang som allerede følger av § 9. FKD bør klargjøre hvilke andre "overordnede samfunns- og næringsmessige hensyn" FKD ønsker å ivareta og hvorfor disse ikke allerede er ivaretatt i akvakulturloven.

FHL går på det sterkeste i mot opprettelse av nye særavgifter og fondsordninger som FKD her har foreslått.

FHL er for øvrig høyst tilgjengelig for nærmere utdypning av synspunkter dersom det skulle være ønskelig.

Med vennlig hilsen
Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening

Geir Andreassen
Adm. direktør

Gjenpart: Finansdepartementet
 Nærings- og handelsdepartementet